

Pedagogisch beleidsplan pesten Dr. Maria Montessorischool

1. Pesten (pedagogisch beleidsplan)

Doelstelling:

Wij willen een school zijn waar iedere leerling zich sociaal aanvaard voelt en zich kan ontwikkelen in een sfeer van veiligheid, acceptatie, erkenning en wederzijds respect.

Acties en afspraken in verband hiermee zijn:

Met elkaar zijn wij alert op signalen als signalen van een laag welbevinden in het algemeen, plagen, bespotten en kleineren, op een spottende, onvriendelijke manier iemand uitlachen, fysiek contact, herhaaldelijke betrokkenheid bij ruzies, kleefgedrag (dicht bij de leerkracht willen blijven) etc.

Wij streven in iedere groep een klimaat na dat zich kenmerkt door cohesie en onderling hulpbetoon (zie diagnose- en handelingstool nieuwe PLVS).

De school hanteert de regels van de Kanjertraining voor de omgang tussen leerlingen onderling in alle groepen. Leerkrachten weten hoe ze deze regels op een succesvolle manier kunnen introduceren. Alle leerkrachten die de Kanjertraining uitvoeren, zijn in het bezit van een geldige licentie.

Elke leerkracht draagt er zorg voor dat in de eerste twintig weken van het schooljaar er tien lessen van de Kanjertraining zijn gegeven. Om het jaar wordt de Kanjertraining integraal behandeld, het jaar erop worden de lessen gecompriemd herhaald. Op die manier is er aan het begin van het schooljaar veel aandacht voor de regels voor de omgang met elkaar, vanuit het besef dat we als leerkrachten een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan een positieve groepsvorming. De inhoud van de lessen wordt in de WWW gecommuniceerd aan de ouders, zodat zij ook thuis op een positieve manier de lessen op school ondersteunen.

Elke leerkracht is consequent als het gaat om de uitvoering van de Kanjerregels (zero-tolerance!). Leerkrachten die moeite hebben om regels consequent te hanteren en gestelde normen te bewaken krijgen video-interactiebegeleiding. Dit ter beoordeling door de interne begeleider of de directeur.

In deze introductiefase besteden we via gesprekjes, prentenboeken, expressieopdrachten, rollenspel, et cetera aandacht aan pesten en treiteren.

Leerkrachten bieden voldoende structuur, ook tijdens meer open onderwijsleersituaties.

De leerlingen worden gevolgd op het gebied van sociaal emotionele ontwikkeling aan de hand van het volginstrument Zien! dat onderdeel uitmaakt van ParnasSys. Leerlingen die in dit instrument laag scoren op sociaal initiatief zijn potentiële slachtoffers. Daarom vinden wij het belangrijk om deze leerlingen vanaf groep 1-2 al planmatig te begeleiden (ZIEN! biedt in dit verband signaleringsmogelijkheden en suggesties). Vanaf groep 5 vullen de leerlingen ieder jaar de zelfevaluatielijst van Zien! in.

Tijdens gesprekken met ouders wordt actief gevraagd of de ouders signalen hebben gekregen dat hun kind anderen pest, gepest wordt of aangeeft dat anderen in de klas of op school gepest worden.

Voorafgaand aan de lunchpauze is er dagelijks een overdracht aan de TSO medewerker die tijdens de lunch in de klas werkt. Na de lunch wordt de leerkracht door de TSO medewerker ingelicht over eventuele conflicten en de betrokkenen daarbij.

In vastgestelde peestsituaties geldt dat het pestprotocol in werking gaat (zie de bijlage).

Op de startvergadering aan het begin van het schooljaar bespreken we bovenstaande afspraken en acties met elkaar binnen het team. De afspraken en actiepunten worden

bijgesteld wanneer we als team van mening zijn dat er zaken aanscherping of verbetering behoeven.

Te realiseren doelstelling

In de laatste oudertevredenheidpeiling van 2009 geeft 87% van de ouders aan tevreden te zijn over de manier waarop de school het pesten aanpakt. We streven ernaar dat dit percentage in de peiling van 2013 stijgt naar 90%.

2. Protocol treitersituaties

ALGEMENE LIJN OM TREITEREN OP SCHOOL TE VOORKOMEN

1. Aan het einde van het cursusjaar worden er afspraken gemaakt met betrekking tot de start van het nieuwe jaar, met name wat betreft het begeleiden van de groepsvorming. Bij de opening van het jaar worden deze afspraken nog een keer aangescherpt.
2. Gedurende de eerste schoolweken worden de regels van de Kanjertraining actief aan de kinderen aangeboden. De naleving hiervan wordt regelmatig ter sprake gebracht.
3. In de eerste schoolweken worden de lessen van de Kanjertraining uitgevoerd, soms afgewisseld door lessen uit een andere sova-methode als de Geluiskoffer en de Rots en watertraining.
4. Tijdens oudergesprekkenbezoeken wordt actief gevraagd of de ouders signalen hebben gekregen dat hun kind anderen pest, gepest wordt of aangeeft dat anderen in de klas of op school gepest worden.
5. Aan het begin van het schooljaar wordt een sociogram van de klas afgenomen. De intern begeleider ontvangt van alle klassen de sociogrammen. Hierna worden in de teamvergadering, of de bouwvergadering de sociogrammen besproken.
6. Tussen de herfstvakantie en de kerstvakantie worden er tenminste drie lessen (zo mogelijk bij verschillende vakgebieden) gegeven die gericht zijn op sociale vaardigheden. Voor zover dit kan, wordt voor de keuze van onderwerpen aangesloten bij de gesignaleerde problemen door middel van het sociogram.

HANDELEN IN VASTGESTELDE PESTSITUATIES

1. Er vindt een gesprek plaats tussen de pester en de zondebok.

2. Gesprek met de klas

Voldoet dit gesprek niet (in die zin dat het pesten toch doorgaat) of zijn er meerdere leerlingen bij betrokken, dan vindt er een gesprek met de hele klas plaats. Dit gebeurt volgens vijf stappen en in relatie met de Kanjertraining:

a. De ik-boodschap

De leerkracht geeft door middel van een heel duidelijke ik-boodschap te kennen, dat er in de klas een probleem is dat hij niet alleen kan oplossen, maar dat wel opgelost moet worden. Daarbij noemt hij heel duidelijk de probleemsituatie en vraagt de leerlingen oplossingen te geven. Hij benadrukt daarbij dat het probleem opgelost moet

worden.

b. Het verzamelen van oplossingen

De leerlingen moeten allerlei oplossingen geven voor aanpak. Soms komen er geen ideeën omdat de leerlingen niet durven of zo'n aanpak niet gewend zijn. Maar als de leerkracht hen laat merken dat het hem ernst is door hen wat meer tijd te geven oplossingen aan te dragen, zullen ze in die periode de zondebok wat meer met rust laten. In deze fase mag er nog niet gereageerd worden op de oplossingen. Na verloop van tijd komt er een aantal oplossingen, meestal van de leerlingen uit de zwijgende middengroep.

c. Het evalueren van oplossingen

Alle oplossingen die nadelig zijn voor de zondebok en ook voor de pester worden geschrapt. Op die manier geeft de leerkracht aan dat hij geen partij kiest, maar aan alle leerlingen veiligheid wil bieden.

d. Het concretiseren van de oplossingen

Voor iedereen moet duidelijk zijn hoe de geselecteerde oplossingen uitgevoerd gaan worden. Het is daarbij aan te bevelen om ze op papier te zetten en daarna weer met de klas te bespreken.

e. Het evalueren van de oplossingen

De oplossingen moeten met regelmaat geëvalueerd worden. De leerkracht geeft aan dat de evaluatie een vast onderdeel gaat worden van de klassengesprekken. Wanneer er weer signalen komen van pesten dan moet de leerkracht weer teruggaan naar stap 1, maar ook als hij niets hoort, moet hij regelmatig evalueren. Het is van belang om het evalueren dan niet te laten verwateren. In dat geval is het belangrijk om complimenten te geven omdat het zo goed gaat. De leerkracht moet in deze fase de leerlingen duidelijk maken dat het aangeven dat er weer gepest wordt niet hetzelfde is als klikken, maar dat het in principe hetzelfde is als het helpen van de zondebok.

3. De ouders worden erbij betrokken, in die zin dat ze in kennis worden gesteld van de geconstateerde pestsituatie. Om ouders te ondersteunen kan het boekje met informatie voor de ouders uitgeleend worden ('Pesten hoort er niet bij' (voor ouders), uitgave door: Stichting Opvoedingsinformatie te Amersfoort).

4. De leerkracht meldt de geconstateerde pestsituatie aan de bouw.

5. Reflectie leerkracht

Met name als er een pestsituatie geconstateerd is, bevraagt de leerkracht zichzelf over zijn of haar eigen functioneren. Hoe is de eigen houding naar de klas en eventueel specifiek naar bepaalde leerlingen toe? Hoeveel ruimte en verantwoordelijkheid krijgen de leerlingen zelf? Hoe veilig zijn de leerlingen in de klas? Waar nodig, brengt de leerkracht wijzigingen aan in zijn of haar functioneren.

6. Weerbaarheidstrainingen extern

Bij een leerling bij wie het zondebok of pester zijn vooral lijkt voort te komen uit een gebrek aan weerbaarheid, inlevingsvermogen en sociale vaardigheden, kan met de ouders gesproken worden over een eventuele sociale vaardigheidstraining, zoals die bijvoorbeeld gegeven wordt door de Gooise Psychologenpraktijk in Huizen, Praktijk Stapje Vooruit in Huizen en het Zon en Maankamp voor de hoogste groepen.

7. Als zich voortdurend escalaties voordoen op het plein wordt er extra pleinwacht ingezet. Of hiertoe overgegaan moet worden, kan mede bepaald worden op grond van de

gegevens uit de pleinwachtmap.

8. Er wordt regelmatig contact gehouden met de betreffende leerlingen, de groep en de ouders om te horen of de genomen maatregelen succes hebben en blijven hebben of dat er andere stappen nodig zijn.

Signalen van treiteren

SIGNALEN VAN SLACHTOFFERS

a. Op school

1. Primaire signalen:

- de slachtoffers worden vaak op een gemene manier geplaagd, bespot en gekleineerd;
- ze worden uitgelachen op een spottende en onvriendelijke manier;
- ze worden fysiek aangepakt en kunnen zich hier niet adequaat tegen verweren;
- ze zijn betrokken bij ruzies waarbij ze zich niet kunnen verdedigen;
- hun bezittingen worden beschadigd;
- ze vertonen blauwe plekken, schrammen, gescheurde kleding, ...

2. Secundaire signalen:

- de slachtoffers zijn vaak alleen, ze lijken geen vrienden te hebben;
- ze worden als laatste gekozen, bijvoorbeeld bij het vormen van groepjes;
- ze proberen dicht bij de leerkracht te blijven;
- ze geven een angstige en onzekere indruk;
- ze zien er bang, ongelukkig, neerslachtig en huilerig uit;
- ze vertonen een plotselinge of geleidelijke verslechtering in schoolresultaten.

b. Thuis

1. Primaire signalen:

- ze komen thuis met gescheurde kleding of bezittingen die stuk zijn;
- ze vertonen verwondingen (blauwe plekken, schrammen, ...) en geven hier een omstreden uitleg voor.

2. Secundaire signalen:

- ze brengen geen vriendjes of klasgenoten mee naar huis;
- ze hebben geen goede vriend;
- ze worden zelden elders uitgenodigd;
- ze gaan niet graag naar school;
- ze kiezen een vreemde weg om naar school te gaan;
- ze slapen niet goed;
- ze verliezen de belangstelling voor schooltaken;
- ze zien er bang en ongelukkig uit;
- ze vragen of stelen geld (om de pestkoppen om te kopen).

SIGNALEN VAN PESTKOPPEN

a. Algemene kenmerken

1. ze zijn fysiek sterker;
2. ze hebben grote behoefte te overheersen en hun eigen zin te krijgen;
3. ze zijn impulsief, kunnen moeilijk tegenwerking aanvaarden;
4. ze zijn vaak tegendraads naar volwassenen toe;
5. ze worden als stoer aangezien, hebben weinig inlevingsvermogen;
6. ze hebben een relatief positief zelfbeeld.

b. Op school

1. Op school treiteren de pestkoppen vaak op een gemene manier: spotten, intimideren, schoppen, dingen stuk maken. Ze hebben het vooral gemunt op de zwakkere leerlingen en proberen de meelopers op hun hand te krijgen.
2. Ondervinding leert dat meisjes veelal op een veel subtielere manier pesten, die veel moeilijker op te sporen valt, bijvoorbeeld roddelen, een vriendin afpakken, uitsluiten, ...